Kohtulahendite kogumik

EUROOPA KOHTU OTSUS (esimene koda)

6. märts 2025 *

Eelotsusetaotlus – Õigusaktide ühtlustamine – Intellektuaalomand – Autoriõigus ja sellega kaasnevad õigused – Haldusõigusliku teenistuseeskirja alusel teenistusse võetud esitajad – Autoriõigusega kaasnevate õiguste üleandmine halduse üldaktiga – Direktiiv 2001/29/EÜ – Artikli 2 punkt b ja artikli 3 lõige 2 – Reprodutseerimise ja üldsusele kättesaadavaks tegemise õigused – Direktiiv 2006/115/EÜ – Artiklid 7–9 – Salvestusõigus, üldsusele ülekandmise ja edastamise õigus ning levitamisõigus – Direktiiv (EL) 2019/790 – Artiklid 18–23 – Õiglane tasu kasutamislepingutes – Artikkel 26 – Ajaline kohaldamine – Mõisted „sooritatud toimingud“ ja „omandatud õigused“

Kohtuasjas C-575/23,

mille ese on ELTL artikli 267 alusel Conseil d’État (Belgia kõrgeima halduskohtuna tegutsev riiginõukogu) 31. augusti 2023. aasta otsusega esitatud eelotsusetaotlus, mis saabus Euroopa Kohtusse 15. septembril 2023, menetluses

FT,

AL,

ON

versus

État belge,

menetluses osales:

Orchestre national de Belgique (ONB),

EUROOPA KOHUS (esimene koda),

koosseisus: Euroopa Kohtu president K. Lenaerts esimese koja presidendi ülesannetes, Euroopa Kohtu asepresident T. von Danwitz esimese koja kohtuniku ülesannetes, kohtunikud A. Kumin, I. Ziemele (ettekandja) ja O. Spineanu-Matei,

kohtujurist: M. Szpunar,

kohtusekretär: ametnik M. Siekierzyńska,

* Kohtumenetluse keel: prantsuse.

arvestades kirjalikku menetlust ja 20. juuni 2024. aasta kohtuistungil esitatut,

arvestades seisukohti, mille esitasid:

– FT, AL ja ON, esindaja: *avocate* S. Capiau,

– Orchestre national de Belgique (ONB), esindajad: *avocats* C. Bernard, M. Buydens ja D. Lagasse,

– Belgia valitsus, esindajad: S. Baeyens, P. Cottin ja C. Pochet, keda abistasid *avocats* R. Fonteyn ja A. Joachimowicz,

– Euroopa Komisjon, esindajad: C. Auvret ja J. Samnadda,

olles 24. oktoobri 2024. aasta kohtuistungil ära kuulanud kohtujuristi ettepaneku,

on teinud järgmise

kohtuotsuse

1 Eelotsusetaotlus käsitleb küsimust, kuidas tõlgendada Euroopa Parlamendi ja nõukogu 17. aprilli 2019. aasta direktiivi (EL) 2019/790, mis käsitleb autoriõigust ja autoriõigusega kaasnevaid õigusi digitaalsel ühtsel turul ning millega muudetakse direktiive 96/9/EÜ ja 2001/29/EÜ (ELT 2019, L 130, lk 92), artikleid 18–23 ja artikli 26 lõiget 2.

2 Taotlus on esitatud kohtuvaidluses, milles Orchestre national de Belgique'i (Belgia rahvusorkester, edaspidi „ONB") haldusõigusliku teenistuseeskirja alusel teenistusse võetud muusikud FT, AL ja ON vaidlevad État belge'iga (Belgia riik) selle üle, kas kuninga 1. juuni 2021. aasta dekreet Belgia rahvusorkestri kunstilise personali autoriõigusega kaasnevate õiguste kohta (arrêté royal du 1er juin 2021 relatif aux droits voisins du personnel artistique de l'Orchestre national de Belgique; *Moniteur belge* 4.6.2021, lk 56936; edaspidi „kuninga 1. juuni 2021. aasta dekreet") on õiguspärane.

Õiguslik raamistik

Rahvusvaheline õigus

Rooma konventsioon

3 Teose esitaja, fonogrammitootja ja ringhäälinguorganisatsiooni kaitse rahvusvaheline konventsioon võeti vastu 26. oktoobril 1961 Roomas (edaspidi „Rooma konventsioon").

4 Euroopa Liit ei ole selle konventsiooni osaline. Seevastu on selle osalised kõik liidu liikmesriigid peale Malta Vabariigi.

5 Konventsiooni artikli 7, mis käsitleb teose esitajate miinimumkaitset, lõikes 1 on sätestatud:

„Konventsiooniga teose esitajale tagatud kaitse võimaldab vältida:

a) esituse ülekandmist ja avalikkusele kättesaadavaks tegemist ilma teose esitaja nõusolekuta, välja arvatud juhul, kui ülekantav või avalikkusele kättesaadavaks tehtav esitus on juba üle kantud või tehtud salvestisest;

b) salvestamata esituse salvestamist ilma teose esitaja nõusolekuta;

c) esituse salvestise reprodutseerimist ilma teose esitaja nõusolekuta:
   (i) kui algupärane salvestis on tehtud ilma teose esitaja nõusolekuta;
   (ii) kui salvestist reprodutseeritakse muul eesmärgil kui need, milleks teose esitaja on nõusoleku andnud;
   (iii) kui algupärane salvestis on tehtud kooskõlas artikliga 15 ja salvestist reprodutseeritakse muul eesmärgil kui need, mis on määratletud nimetatud artiklis.“

6 Rooma konventsiooni artiklis 8, mis käsitleb kollektiivseid esitusi, on ette nähtud:

„Osalisriik võib siseriiklike seaduste ja määrustega kindlaks määrata korra, kuidas toimub teose esitajate esindamine nende õiguste teostamisel juhul, kui ühes ja samas esituses osaleb mitu teose esitajat.“

7 Selle konventsiooni artikkel 12, mis käsitleb fonogrammide teisest kasutust, on sõnastatud järgmiselt:

„Kui kaubanduslikel eesmärkidel avaldatud fonogrammi või sellise fonogrammi koopiat kasutatakse otseselt ülekandmiseks või avalikkusele kättesaadavaks tegemiseks, siis maksab kasutaja ühekordset õiglast tasu kas teose esitajale või fonogrammitootjale või mõlemale. Pooltevahelise kokkuleppe puudumise korral võib siseriikliku õigusega kehtestada sellise tasu jagamise tingimused.“

8 Nimetatud konventsiooni artikkel 15 sisaldab erandeid konventsiooniga tagatud kaitsest.

9 Konventsiooni artikkel 19, mis käsitleb esitajate kaitset kujutiste või kujutiste ja heli salvestamisel, on sõnastatud järgmiselt:

„Vaatamata konventsioonis sätestatule, ei kohaldata artiklit 7 pärast seda, kui teose esitaja on andnud nõusoleku, et tema esitus jäädvustatakse visuaalses või audiovisuaalses salvestises.“

Esituste ja fonogrammide leping

10 Maailma Intellektuaalse Omandi Organisatsioon (WIPO) võttis 20. detsembril 1996 vastu WIPO autoriõiguse lepingu ning WIPO esituste ja fonogrammide lepingu (edaspidi „esituste ja fonogrammide leping“). Need lepingud kiideti Euroopa Ühenduse nimel heaks nõukogu 16. märtsi 2000. aasta otsusega 2000/278/EÜ WIPO autoriõiguse lepingu ning WIPO esituste ja fonogrammide lepingu heakskiitmise kohta Euroopa Ühenduse nimel (EÜT 2000, L 89, lk 6; ELT eriväljaanne 11/33, lk 208), mis jõustus Euroopa Liidu suhtes 14. märtsil 2010.

11 Esituste ja fonogrammide lepingu artiklis 2 „Mõisted“ on sätestatud:

„Käesolevas lepingus kasutatakse järgmisi mõisteid:

a) teose esitajad – näitlejad, lauljad, muusikud, tantsijad või muud isikud, kes esitavad, laulavad, retsiteerivad, mängivad, tõlgendavad või esitavad muul viisil kirjandus- või kunsti- või rahvakunstiteoseid;

[…]“.

12 Selle lepingu artiklid 6–10 käsitlevad vastavalt eeskirju, mis reguleerivad esitajate varalisi õigusi nende salvestamata esituste suhtes, taasesitamise õigust, levitamisõigust, rentimisõigust ning salvestatud esituste kättesaadavaks tegemise õigust.

Liidu õigus

Direktiiv 2001/29/EÜ

13 Euroopa Parlamendi ja nõukogu 22. mai 2001. aasta direktiivi 2001/29/EÜ autoriõiguse ja sellega kaasnevate õiguste teatavate aspektide ühtlustamise kohta infoühiskonnas (EÜT 2001, L 167, lk 10; ELT eriväljaanne 17/01, lk 230) põhjendustes 9, 10, 15 ja 30 on märgitud:

„(9) Autoriõiguse ja sellega kaasnevate õiguste ühtlustamise aluseks peab olema kõrgetasemeline kaitse, sest nimetatud õigused on olulised intellektuaalse loomingu seisukohalt. Nende kaitse aitab tagada loovuse säilimise ja arengu autorite, esitajate, tootjate, tarbijate, kultuuri, tööstuse ja laiema üldsuse huvides. Intellektuaalomand on seetõttu tunnistatud omandi lahutamatuks osaks.

(10) Jätkamaks oma loome- ja kunstilist tegevust, peavad autorid ja esitajad saama oma töö kasutamise eest nõuetekohast tasu, samasugust tasu peavad saama tootjad, et neil oleks võimalik nimetatud tegevust rahastada. […]

[…]

(15) [WIPO] egiidi all 1996. aasta detsembris peetud diplomaatiline konverents lõppes kahe uue lepingu, [autoriõiguse lepingu] ning [esituste ja fonogrammide lepingu] vastuvõtmisega, mis käsitlevad vastavalt autorite ning esitajate ja fonogrammitootjate kaitset. […] Ka käesoleva direktiivi eesmärk on täita mitmeid uusi rahvusvahelisi kohustusi.

[…]

(30) Käesolevas direktiivis nimetatud õigusi võib võõrandada, üle anda või hõlmata litsentsilepingutega, ilma et see mõjutaks autoriõiguse ja sellega kaasnevate õigustega seotud asjaomaste siseriiklike õigusaktide kohaldamist.“

14 Direktiivi artiklis 2 on sätestatud:

„Liikmesriigid näevad ette, et ainuõigus lubada või keelata otsest või kaudset ajutist või alalist reprodutseerimist mis tahes viisil või vormis, osaliselt või täielikult, on:

[…]

b) esitajatel nende esituste salvestuste osas;

[…]“.

15 Direktiivi artikli 3 lõikes 2 on ette nähtud:

„Liikmesriigid näevad ette, et ainuõigus lubada või keelata üldsusele kättesaadavaks tegemist kaabel- või kaablita sidevahendite kaudu nii, et isik pääseb neile ligi enda valitud kohas ja enda valitud ajal, on:

a) esitajatel nende esituste salvestuste osas;

[…]“.

16 Sama direktiivi artiklis 5 on loetletud juhud, mille korral on liikmesriikidel võimalus näha ette erandid ja piirangud selle direktiivi artiklites 2–4 ette nähtud ainuõigustest.

17 Direktiivi 2001/29 artikli 10 lõikes 2 on sätestatud:

„Käesoleva direktiivi kohaldamine ei mõjuta enne 22. detsembrit 2002 sooritatud toiminguid ega omandatud õigusi.“

Direktiiv 2006/115/EÜ

18 Euroopa Parlamendi ja nõukogu 12. detsembri 2006. aasta direktiivi 2006/115/EÜ rentimis- ja laenutamisõiguse ja teatavate autoriõigusega kaasnevate õiguste kohta intellektuaalomandi vallas (ELT 2006, L 376, lk 28) põhjendustes 4, 5 ja 7 on märgitud:

„(4) Autoriõigust ja sellega kaasnevaid õigusi tuleb kohandada majanduse arenguga, näiteks uute kasutamisviisidega.

(5) Autorite ja esitajate järjepidev loometegevus ja kunstiline tegevus eeldab piisavat sissetulekut […]

[…]

(7) Liikmesriikide õigusnorme tuleks ühtlustada selliselt, et need ei satuks vastuollu rahvusvaheliste konventsioonidega, mis on mitme liikmesriigi autoriõiguse ja sellega kaasnevate õiguste aluseks.“

19 Selle direktiivi artikli 3 lõikes 1 on ette nähtud:

„Rentimise ja laenutamise lubamise ja keelamise ainuõigus kuulub järgmistele isikutele:

[…]

b) esitajale tema esitatud teose salvestuse puhul;

[…]“.

20 Sama direktiivi artikli 7 lõikes 1 on ette nähtud:

„Liikmesriigid näevad esitajatele ette ainuõiguse lubada või keelata oma esinemiste salvestamine.“

21 Direktiivi 2006/115 artikli 8 lõigetes 1 ja 2 on sätestatud:

„1. Liikmesriigid näevad esitajatele ette ainuõiguse lubada või keelata oma esituste ülekandmine ringhäälingus kaablita vahendite abil ja nende edastamine üldsusele, kui esitus ise ei ole ülekantav esitus ja kui see ei ole tehtud salvestuse põhjal.

2. Liikmesriigid näevad ette õiguse, mille eesmärk on tagada, et kasutaja tasub ühekordse õiglase tasu, kui kommertseesmärkidel avaldatud fonogrammi või sellise fonogrammi reproduktsiooni kasutatakse ülekandmiseks kaablita vahendite abil või muul moel üldsusele edastamiseks, ning millega tagatakse, et kõnealune tasu jagatakse asjaomaste esitajate ja fonogrammi tootjate vahel. Esitajate ja fonogrammitootjate vahelise lepingu puudumise korral võivad liikmesriigid sätestada tingimused, mille kohaselt see tasu nende vahel jagatakse.“

22 Selle direktiivi artikli 9 lõikes 1 on sätestatud:

„Liikmesriigid sätestavad ainuõiguse muuta punktides a kuni d nimetatud objektid, sealhulgas nende koopiad üldsusele kättesaadavaks kas müügi teel või muul moel, edaspidi „levitamisõigus“ järgmiselt:

a) esitajatele nende esituste salvestuste osas;

[…]“.

23 Nimetatud direktiivi artikli 10, milles on sätestatud autoriõigusega kaasnevate õiguste piirangud, mida liikmesriigid võivad ette näha, lõikes 2 on sätestatud:

„Olenemata lõike 1 sätetest võib iga liikmesriik kehtestada esitajate, fonogrammitootjate, ringhäälinguorganisatsioonide ja filmide esmasalvestuste tootjate kaitseks samasugused piirangud nagu ta on kehtestanud kirjandus- ja kun[st]iteoste autoriõiguste kaitseks.

Sundlitsentsid võib siiski kehtestada ainult sellises ulatuses, et nad oleksid vastavuses Rooma konventsiooniga.“

Direktiiv 2019/790

24 Direktiivi 2019/790 põhjendustes 4 ja 72 on märgitud:

„(4) Käesolev direktiiv toetub õigusnormidele, mis on sätestatud käsitletavas valdkonnas kehtivates direktiivides, eelkõige Euroopa Parlamendi ja nõukogu [11. märtsi 1996. aasta direktiivis 96/9/EÜ andmebaaside õiguskaitse kohta (EÜT 1996, L 77, lk 20; ELT eriväljaanne 13/15, lk 459) ning direktiivides 2001/29 ja 2006/115] sätestatud eeskirjadel, kuid täiendab neid.

[…]

(72) Autorid ja esitajad on tasu eest kasutamiseks litsentsi või õigusi üle andes (ka omaenda ettevõtete kaudu) tavaliselt nõrgem lepingupool ja need füüsilised isikud vajavad käesoleva direktiiviga sätestatud kaitset, et saada täiel määral kasu liidu õigusega ühtlustatud õigustest. Kaitsmise vajadust ei teki, kui lepingupartner tegutseb lõppkasutajana ega kasuta teost või esitust ise, nagu võib näiteks toimuda mõne töölepingu puhul.“

25 Direktiivi 2019/790 artiklis 1 „Reguleerimisese ja kohaldamisala“ on sätestatud:

„1. Käesoleva direktiiviga sätestatakse õigusnormid, mille eesmärk on veelgi ühtlustada liidu õigust, mida kohaldatakse siseturu raames autoriõiguse ja autoriõigusega kaasnevate õiguste suhtes […].

2. Käesolev direktiiv ei muuda ega mõjuta ühelgi viisil kehtivaid õigusnorme, mis on sätestatud nimetatud valdkonna direktiivides, eelkõige direktiivides [96/9, 2001/29 ja 2006/115], välja arvatud artiklis 24 osutatud juhtudel.“

26 Direktiivi 2019/790 IV jaotis, mis käsitleb autoriõiguse turu seisukohast hästi toimiva turu saavutamise meetmeid, sisaldab 3. peatükki „Õiglane tasu autorite ja esitajate kasutamislepingutes“, milles asuvad selle direktiivi artiklid 18–23.

27 Direktiivi 2019/790 artiklis 18 „Õiglase ja proportsionaalse tasu põhimõte“ on sätestatud:

„1. Liikmesriigid tagavad, et autoritel ja esinejatel, kes oma teoste või muu materjali kasutamise ainuõigused litsentsivad või üle annavad, on õigus saada õiglast ja proportsionaalset tasu.

2. Lõikes 1 sätestatud põhimõtte rakendamiseks liikmesriigi õiguses võivad liikmesriigid kasutada erinevaid kordi, võttes arvesse lepinguvabaduse põhimõtet ning õiguste ja huvide õiglast tasakaalu.“

28 Direktiivi artikli 19 „Läbipaistvuskohustus“ lõikes 1 on ette nähtud:

„Liikmesriigid tagavad, et autorid ja esitajad saavad isikutelt, kellele nad on oma õigused litsentsinud või üle andnud, või nende õigusjärglastelt korrapäraselt, ent vähemalt kord aastas, ning iga valdkonna eripära arvestades õigeaegset, asjakohast ja piisavat teavet oma teoste ja esituste kasutamise, eelkõige kasutusviiside, kogu saadud tulu ja saadaoleva tasu kohta.“

29 Direktiivi artikli 20 „Lepingu kohandamise kord“ lõikes 1 on sätestatud:

„Liikmesriigid tagavad, et juhul kui puuduvad käesolevas artiklis sätestatud korraga võrreldavat korda pakkuvad kollektiivlepingud, saavad autorid ja esitajad või nende esindajad nõuda isikult, kellega nad on sõlminud lepingu nende õiguste kasutamiseks, või selle isiku õigusjärglastelt täiendavat, asjakohast ja õiglast tasu, kui algselt kokkulepitud tasu osutub ebaproportsionaalselt väikeseks võrreldes teose või esituse kasutamisest tuleneva otsese või kaudse kogutuluga.“

30 Sama direktiivi artiklis 21 „Vaidluste kohtuvälise lahendamise menetlus“ on sätestatud:

„Liikmesriigid tagavad, et vaidluste puhul, mis puudutavad artikli 19 kohast läbipaistvuskohustust ja artikli 20 kohast lepingu kohandamise korda, võib kasutada vabatahtlikku vaidluste kohtuvälise lahendamise menetlust. Liikmesriigid tagavad, et autorite ja esitajate esindusorganisatsioonid võivad algatada selliseid menetlusi ühe või mitme autori või esitaja konkreetse taotluse põhjal.“

31 Direktiivi 2019/790 artiklis 22 „Tagasivõtmise õigus“ on ette nähtud:

„1. Liikmesriigid tagavad, et kui autor või esitaja on teose või muu kaitstud materjaliga seotud õiguse litsentsinud või üle andnud ainuõigusena, võib ta litsentsi või üleantud õigused osaliselt või täielikult tagasi võtta, juhul kui teost või muud kaitstud materjali ei kasutata.

[…]

5. Liikmesriigid võivad näha ette, et lõikes 1 osutatud tagasivõtmise korrast lahknevad lepingusätted kehtivad vaid juhul, kui need tulenevad kollektiivlepingust.“

32 Direktiivi artikkel 23 „Üldsätted“ on sõnastatud järgmiselt:

„1. Liikmesriigid tagavad, et autorite ja esitajate suhtes ei kehti lepingutingimused, mis ei võimalda järgida artikleid 19, 20 ja 21.

2. Liikmesriigid näevad ette, et käesoleva direktiivi artikleid 18–22 ei kohaldata arvutiprogrammide autoritele […]“.

33 Direktiivi artiklis 26 „Ajaline kohaldamine“ on sätestatud:

„1. Käesolevat direktiivi kohaldatakse kõikide teoste ja muu materjali suhtes, mis on 7. juunil 2021 või pärast seda kaitstud autoriõigust käsitlevate liikmesriikide õigusnormidega.

2. Käesoleva direktiivi kohaldamine ei mõjuta enne 7. juunit 2021 sooritatud toiminguid ega omandatud õigusi.“

34 Sama direktiivi artikli 29 „Ülevõtmine“ lõikes 1 on ette nähtud:

„Liikmesriigid jõustavad käesoleva direktiivi täitmiseks vajalikud õigus- ja haldusnormid hiljemalt 7. juuniks 2021. Liikmesriigid teatavad nendest viivitamata komisjonile.

Kui liikmesriigid need normid vastu võtavad, lisavad nad nende ametlikul avaldamisel nendesse või nende juurde viite käesolevale direktiivile. Sellise viitamise viisi näevad ette liikmesriigid.“

Belgia õigus

35 Esitajate autoriõigusega kaasnevad õigused kehtestati 30. juuni 1994. aasta seadusega autoriõiguse ja sellega kaasnevate õiguste kohta (loi du 30 juin 1994 relative aux droits d'auteur et aux droits voisins; *Moniteur belge*, 27.7.1994, lk 19297), mille sätted liideti majandusseadustikku (code de droit économique) 19. aprilli 2014. aasta seadusega XI raamatu „Intellektuaalomand" lisamise kohta majandusseadustikku ja XI raamatu mõistete lisamise kohta sama seadustiku I, XV ja XVII raamatusse (loi du 19 avril 2014 portant insertion du livree XI „Propriété intellectuelle" dans le Code de droit économique, et portant insertion des définitions propres au livree XI dans les livres I, XV et XVII du même Code; *Moniteur belge*, 12.6.2014, lk 44352).

36 Majandusseadustiku XI raamatus sisalduva artikli XI.205 lõikes 4 on ette nähtud, et kui esitaja esitab teost töölepingut või teenistuseeskirja täites, antakse autoriõigusega kaasnevad varalised õigused üle tööandjale, kui õiguste üleandmine on lepingus või teenistuseeskirjas sõnaselgelt ette nähtud ja teose esitamine kuulub lepingu või teenistuseeskirja kohaldamisalasse.

37 Kuninga 1. juuni 2021. aasta dekreedi preambul sisaldab järgmist lõiku:

„arvestades, et [ONB] on B-kategooria avalik-õiguslik asutus;

arvestades, et majandusseadustiku artikli XI.205 lõige 4 võimaldab juhul, kui esitaja esitab teost töölepingut või teenistuseeskirja täites, anda autoriõigusega kaasnevad varalised õigused üle tööandjale, kui õiguste üleandmine on lepingus või teenistuseeskirjas sõnaselgelt ette nähtud ja teose esitamine kuulub lepingu või teenistuseeskirja kohaldamisalasse;

arvestades, et [ONB] nõuetekohaseks toimimiseks on vaja, et kõik [ONB] esitajate esituste esitamise ja kasutamisega seotud õigused antakse talle üle".

38 Kuninga dekreedi artikkel 1 on sõnastatud järgmiselt:

„Käesolevas dekreedis kasutatakse järgmisi mõisteid:

1° Esitaja: [ONB] muusik, kes töötab haldusõigusliku teenistuseeskirja või töölepingu alusel, välja arvatud muusik, kes täidab dirigendi või solisti ülesandeid.

[…]".

39 Kuninga dekreedi artiklis 2 on sätestatud:

„Esitaja annab vastavalt käesoleva dekreedi sätetele [ONB-le] üle autoriõigusega kaasnevad õigused, mis puudutavad tema poolt [ONB] teenistuses olles täidetavate ülesannete raames toimunud esitusi."

40 Kuninga dekreedi artikli 3 lõigetes 1 ja 2 on sätestatud:

„§ 1. Artikli 2 alusel antakse [ONB-le] artiklites 4 ja 6 nimetatud hüvitiste eest üle järgmised autoriõigusega kaasnevad õigused:

a) õigus teoseid üldsusele edastada:

– õigus edastada üldsusele esitusi, mida esitajad teevad [ONB] teenistuses olles täidetavate ülesannete raames, selleks et neid saaks edastada ja taasedastada heliülekande teel õhu, kaabli, satelliidi, veebiplatvormi või voogedastuse kaudu või mis tahes muu tuntud või seni tundmatu tehnika abil;

– õigus edastada üldsusele esitusi, mida esitajad teevad [ONB] teenistuses olles täidetavate ülesannete raames, selleks et neid saaks edastada ja taasedastada audiovisuaalse ülekande teel õhu, kaabli, satelliidi, veebiplatvormi või voogedastuse kaudu või mis tahes muu tuntud või seni tundmatu tehnika abil;

b) reprodutseerimis- ja levitamisõigus:

– õigus reprodutseerida esitajate esitusi, mis on tehtud nende teenistuskohustuste täitmisel [ONB] teenistuses, tervikuna või osaliselt, piiramatul arvul koopiatel, mis tahes tuntud või seni tundmata fonograafilisel, videograafilisel või multimeediakandjal, sealhulgas digitaalsel andmekandjal;

– õigus levitada esitajate esitusi reprodutseerivaid andmekandjaid ja õigus pakkuda neid eraotstarbeliseks allalaadimiseks digitaalsest andmeedastusvõrgust (sealhulgas internetist) kättesaadava teenuse kaudu ning üldiselt õigus kasutada või lasta kasutada andmekandjaid, sealhulgas neid müüa ja rentida.

§ 2. Artikli 2 ja käesoleva artikli esimese lõike kohaselt üle antavad õigused antakse üle kogu autoriõigusega kaasnevate õiguste kehtivuse ajaks ja kogu maailmas.“

Põhikohtuasi ja eelotsuse küsimused

41 Enne kuninga 1. juuni 2021. aasta dekreedi vastuvõtmist räägiti ONB muusikute autoriõigusega kaasnevate õiguste kasutamine üksikjuhtumi kaupa läbi töösuhete koostöönõukogus (*comité de concertation*).

42 Aastatel 2016–2021 pidasid ONB ja selle orkestri muusikute ametiühingud läbirääkimisi, et jõuda kokkuleppele õiglases tasus, mida ONB peaks nende muusikute esituste eest maksma.

43 Kuna need läbirääkimised ei olnud edukad ning 2021. aasta mais koostati ja allkirjastati „lahkarvamuste protokoll“, võttis Belgia riik vastu kuninga 1. juuni 2021. aasta dekreedi.

44 Kuninga dekreedi preambuli kohaselt nõuab ONB nõuetekohane toimimine, et kõik orkestri esitajate esitustega ja esituste kasutamisega seotud õigused antaks üle sellele orkestrile.

45 Selleks on kuninga dekreedi artiklis 2 ette nähtud, et esitaja annab ONB-le üle autoriõigusega kaasnevad õigused oma esitustele, mis on tehtud selle orkestri teenistuses olles. Kuninga dekreedi artikli 3 kohaselt antakse õigus teoseid üldsusele edastada ning reprodutseerimis- ja levitamisõigus kogu autoriõigusega kaasnevate õiguste kehtivuse ajal ja kogu maailmas üle artiklites 4 ja 6 nimetatud hüvitiste eest.

46 FT, AL ja ON taotlesid 26. juulil 2021 Conseil d’État’le (Belgia kõrgeima halduskohtuna tegutsev riiginõukogu) esitatud kaebusega kuninga 1. juuni 2021. aasta dekreedi tühistamist, väites eelkõige sisuliselt, et selle dekreedi sätted on vastuolus liidu õigusega.

47 Sellega seoses märgib eelotsusetaotluse esitanud kohus sisuliselt, et kaebuse analüüsimisel on esitatud küsimused, kas haldusõigusliku teenistussuhte raames tekkinud autoriõigusega kaasnevate õiguste üleandmine kuulub direktiivi 2019/790 ja eelkõige selle artiklite 18–23 kohaldamisalasse, ning jaatava vastuse korral, kas Belgia riik oli kohustatud neid sätteid järgima ajal, mil ta võttis vastu kuninga 1. juuni 2021. aasta dekreedi, see tähendab kuupäeval, mil selle direktiivi ülevõtmise tähtaeg ei olnud veel möödunud.

48 Eelotsusetaotluse esitanud kohtu sõnul puudutavad need küsimused liidu õiguse tõlgendamist ja seega tuleb need esitada Euroopa Kohtule.

49 Neil asjaoludel otsustas Conseil d'État (kõrgeima halduskohtuna tegutsev riiginõukogu) menetluse peatada ja esitada Euroopa Kohtule järgmised eelotsuse küsimused:

„1. Kas [direktiivi 2019/790] artikleid 18–23 tuleb tõlgendada nii, et nendega on vastuolus avalike teenistujate poolt teenistussuhte raames tehtud esitustega seotud autoriõigusega kaasnevate õiguste üleandmine halduse üldaktiga?

2. Kui vastus on jaatav, siis kas direktiivi [2019/790] artikli 26 lõikes 2 kasutatud mõisteid „sooritatud toimingud" ja „omandatud õigused" tuleb tõlgendada nii, et silmas on peetud eelkõige autoriõigusega kaasnevate õiguste üleandmist enne 7. juunit 2021 vastu võetud halduse üldaktiga?"

Eelotsuse küsimuste analüüs

Vastuvõetavus

50 Belgia valitsus väidab – ilma et ta sõnaselgelt ütleks, et esimene küsimus on vastuvõetamatu –, et esiteks soovitakse selle küsimusega saada Euroopa Kohtult nõuandvat arvamust üldise küsimuse kohta ja et teiseks ei esita eelotsusetaotluse esitanud kohus oma eelotsusetaotluses põhjusi, miks tal tekkis küsimus direktiivi 2019/790 artiklite 18–23 tõlgendamise kohta, ega seost, mida ta nende sätete ja kuninga 1. juuni 2021. aasta dekreedi vahel näeb.

51 Seoses sellega tuleb esiteks märkida, et vastavalt väljakujunenud kohtupraktikale eeldatakse, et liidu õiguse tõlgendamise küsimused on asjakohased. Euroopa Kohus võib keelduda liikmesriigi kohtu esitatud eelotsuse küsimusele vastamast vaid siis, kui on ilmne, et taotletaval liidu õigusnormi tõlgendusel puudub igasugune seos põhikohtuasja faktiliste asjaolude või esemega, kui probleem on hüpoteetiline või kui Euroopa Kohtule ei ole teada vajalikke faktilisi või õiguslikke asjaolusid, et anda tarvilik vastus talle esitatud küsimustele (15. juuni 2021. aasta kohtuotsus Facebook Ireland jt, C-645/19, EU:C:2021:483, punkt 115 ja seal viidatud kohtupraktika).

52 Vastavalt samuti väljakujunenud kohtupraktikale ei ole eelotsusetaotluse eesmärk mitte nõuandvate arvamuste saamine üldiste või hüpoteetiliste küsimuste kohta, vaid see peab olema vajalik kohtuvaidluse tegelikuks lahendamiseks (15. juuni 2021. aasta kohtuotsus Facebook Ireland jt, C-645/19, EU:C:2021:483, punkt 116 ja seal viidatud kohtupraktika).

53 Teiseks, nagu nähtub Euroopa Kohtu kodukorra artikli 94 punktist c, peab eelotsusetaotluses olema selgitatud, millistel põhjustel on eelotsusetaotluse esitanud kohus tõstatanud teatavate liidu õiguse sätete tõlgendamise või kehtivuse küsimuse ning millist seost ta nende sätete ja põhikohtuasjas kohaldatavate riigisiseste õigusnormide vahel näeb.

54 Käesoleval juhul, nagu on märgitud siinse kohtuotsuse punktis 47, nähtub eelotsusetaotlusest ühemõtteliselt, et eelotsusetaotluse esitanud kohus peab kuninga 1. juuni 2021. aasta dekreedi tühistamiseks talle esitatud kaebuse lahendamiseks kindlaks tegema, kas põhikohtuasja kaebajatel on õigus, kui nad väidavad, et direktiivi 2019/790 artiklitega 18–23 on vastuolus see, kui haldusõigusliku teenistuseeskirja alusel teenistusse võetud ONB muusikute autoriõigusega kaasnevad õigused esitustele, mida nad teevad selle orkestri teenistuses olles täidetavate ülesannete raames, antakse üle halduse üldaktiga ilma nende eelneva nõusolekuta.

55 Sellest järeldub, et see kohus on toonud välja seose, mida ta näeb nende sätete ja kuninga 1. juuni 2021. aasta dekreedi vahel, ning et vastus esimesele küsimusele on vajalik selleks, et ta saaks põhikohtuasja lahendada.

56 Neil asjaoludel on esimene küsimus vastuvõetav.

Sisulised küsimused

Sissejuhatavad kaalutlused

57 Väljakujunenud kohtupraktika kohaselt on ELTL artiklis 267 sätestatud liikmesriigi kohtute ja Euroopa Kohtu vahelises koostöömenetluses Euroopa Kohtu ülesanne anda liikmesriigi kohtule tarvilik vastus, mis võimaldaks viimasel tema menetluses oleva kohtuasja lahendada. Seda arvestades peab Euroopa Kohus talle esitatud küsimused vajaduse korral ümber sõnastama. Peale selle võib Euroopa Kohus arvesse võtta neid liidu õigusnorme, millele liikmesriigi kohus ei ole oma küsimuses viidanud (22. juuni 2023. aasta kohtuotsus K. B. ja F. S. (omal algatusel kontrollimine kriminaalasjades), C-660/21, EU:C:2023:498, punkt 26 ja seal viidatud kohtupraktika).

58 Asjaolu, et liikmesriigi kohus on eelotsuse küsimuses vormiliselt viidanud liidu õiguse teatud sätetele, ei takista Euroopa Kohut esitamast sellele kohtule kogu tõlgenduslikku teavet, mis võib viimasel aidata menetletavat kohtuasja lahendada, olenemata sellest, kas liikmesriigi kohus on neile aspektidele oma küsimustes viidanud või mitte. Euroopa Kohus võib selleks liikmesriigi kohtu esitatud kõikidest materjalidest ja eelkõige eelotsusetaotluse põhjendustest välja valida need liidu õiguse aspektid, mis vaidluse eset silmas pidades vajavad tõlgendamist (22. juuni 2023. aasta kohtuotsus K. B. ja F. S. (omal algatusel kontrollimine kriminaalasjades), C-660/21, EU:C:2023:498, punkt 27 ja seal viidatud kohtupraktika).

59 Käesoleval juhul puudutavad eelotsuse küsimused üksnes direktiivi 2019/790 artiklite 18–23 ja artikli 26 lõike 2 tõlgendamist ning sisuliselt on nende eesmärk kindlaks teha, kas nende artiklitega 18–23 on vastuolus see, kui haldusõigusliku teenistuseeskirja alusel orkestri teenistusse võetud muusikutele kuuluvad autoriõigusega kaasnevad õigused esitustele, mida nad teevad selle teenistusandja teenistuses olles täidetud ülesannete raames, antakse halduse üldaktiga sellele teenistusandjale üle ilma nende esitajate eelneva nõusolekuta.

60 Tuleb siiski tõdeda, et sätted, millele eelotsusetaotluse esitanud kohus oma küsimustes viitab, puudutavad vastavalt autorite ja esitajate õiglast tasu kasutuslepingutes ning direktiivi 2019/790 ajalist kohaldamist.

61 Sellegipoolest, nagu on märgitud direktiivi 2019/790 põhjenduses 4, toetub see direktiiv eelkõige direktiivides 2001/29 ja 2006/115 sätestatud õigusnormidele, mis reguleerivad sellist üleandmist, ning täiendab neid. Direktiivi 2019/790 artikli 1 lõikes 2 on selle kohta ette nähtud, et see direktiiv ei mõjuta kehtivaid õigusnorme, mis on sätestatud eelkõige direktiivides 2001/29 ja 2006/115, ühelgi viisil, välja arvatud artiklis 24 osutatud juhtudel.

62 Esitajate õiguste osas kuuluvad nende normide hulka aga ühelt poolt direktiivi 2001/29 artikli 2 punktis b ja artikli 3 lõike 2 punktis a sätestatud normid, mis näevad õiguste omajatele ette ainuõiguse lubada või keelata oma esituste reprodutseerimist ja üldsusele kättesaadavaks tegemist, kui selles direktiivis ette nähtud eranditest ja piirangutest ei tulene teisiti.

63 Teiselt poolt kuuluvad nende normide hulka direktiivi 2006/115 artikli 3 lõike 1 punktis b, artikli 7 lõikes 1, artikli 8 lõikes 1 ja artikli 9 lõike 1 punktis a mainitud reeglid, mis annavad esitajatele juhul, kui selles direktiivis ette nähtud piirangutest ei tulene teisiti, ainuõiguse lubada või keelata oma esituste salvestiste rentimist ja laenutamist, ainuõiguse lubada või keelata oma esituste salvestamist, ainuõiguse lubada või keelata oma esituste ringhäälingus ülekandmist ja üldsusele edastamist ning ainuõiguse levitada oma esituste salvestisi.

64 Sellised õigusnormid on seega asjakohased, et teha kindlaks, kas liidu õigusega on vastuolus see, kui haldusõigusliku teenistuseeskirja alusel teenistusse võetud esitajatele kuuluvad autoriõigusega kaasnevad õigused esitustele, mida nad teevad selle teenistusandja teenistuses olles täidetavate ülesannete raames, antakse halduse üldaktiga sellele teenistusandjale üle ilma nende esitajate eelneva nõusolekuta.

65 Ühtlasi näib eelotsusetaotlusest ilmnevat, et ONB võib kasutada esitajate esitusi, mille õiguste talle üleminek on ette nähtud kuninga 1. juuni 2021. aasta dekreediga, mistõttu ei tegutse ONB selliste esituste lõppkasutajana direktiivi 2019/790 põhjenduse 72 tähenduses. Üleminek puudutab nimelt nii esitajate õigusi oma esitusi üldsusele edastada, selleks et neid saaks heli- või audiovisuaalse ülekande teel mis tahes tehnika abil levitada ja taasedastada, kui ka õigusi neid esitusi tervikuna või osaliselt, piiramatul arvul koopiatel, mis tahes andmekandjatel reprodutseerida ja õigusi nõnda salvestatud esitusi levitada. Eelotsusetaotluse esitanud kohtu ülesanne on kontrollida, kas see on tõepoolest nii.

66 Neil asjaoludel tuleb asuda seisukohale, et oma küsimustega, mida tuleb analüüsida koos, soovib eelotsusetaotluse esitanud kohus sisuliselt teada, kas ühelt poolt direktiivi 2001/29 artikli 2 punkti b ja artikli 3 lõike 2 punkti a ning direktiivi 2006/115 artikli 3 lõike 1 punkti b, artikli 7 lõiget 1, artikli 8 lõiget 1 ja artikli 9 lõike 1 punkti a, ja teiselt poolt direktiivi 2019/790 artikleid 18–23 tuleb tõlgendada nii, et nendega on vastuolus riigisisesed õigusnormid, milles on ette nähtud, et haldusõigusliku teenistuseeskirja alusel teenistusse võetud esitajate autoriõigusega kaasnevad õigused esitustele, mida nad teevad selle teenistusandja teenistuses olles täidetavate ülesannete raames, antakse halduse üldaktiga sellele teenistusandjale üle ilma nende esitajate eelneva nõusolekuta.

Direktiivide 2001/29, 2006/115 ja 2019/790 kohaldatavus

– *Direktiivi 2019/790 ajaline kohaldatavus*

67 Belgia valitsus väidab oma kirjalikes seisukohtades, et kuninga 1. juuni 2021. aasta dekreet jääb direktiivi 2019/790 ajalisest kohaldamisalast välja, kuna see dekreet on enne selle direktiivi ülevõtmise tähtaja möödumist, st 7. juunit 2021, „sooritatud toiming“ ja see tekitas enne seda kuupäeva ONB-le „omandatud õigused“ selle direktiivi artikli 26 lõike 2 tähenduses.

68 Tuleb märkida, et vastavalt direktiivi 2019/790 artikli 29 lõikele 1 möödus selle direktiivi ülevõtmise tähtaeg 7. juunil 2021. Nimetatud direktiivi artikli 26 lõikes 1 on sätestatud, et direktiivi kohaldatakse kõikide teoste ja muu materjali suhtes, mis on 7. juunil 2021 või pärast seda kaitstud autoriõigust käsitlevate liikmesriikide õigusnormidega, ning lõikes 2 on sätestatud, et selle direktiivi kohaldamine „ei mõjuta enne 7. juunit 2021 sooritatud toiminguid ega omandatud õigusi“.

69 Nende sätete koostoimes tõlgendamisest tuleneb esiteks, et direktiiv 2019/790 on alates 7. juunist 2021 kohaldatav kõigile teostele ja muudele objektidele, mis on kaitstud riigisiseste autoriõigust käsitlevate õigusnormidega.

70 Teiselt poolt kohaldatakse seda direktiivi selle artikli 26 lõike 2 sõnastuse kohaselt, ilma et see mõjutaks „enne 7. juunit 2021 sooritatud toiminguid ega omandatud õigusi“. Nagu Euroopa Kohus on otsustanud seoses direktiivi 2001/29 artikli 10 lõikega 2, mille sõnastus on sisuliselt identne direktiivi 2019/790 artikli 26 lõikega 2, tuleneb viidatud toimingute väljaarvamine üldpõhimõttest, millega tagatakse, et direktiiv ei ole tagasiulatuva mõjuga ega kohaldatav kaitstud teoste ja muude objektide kasutamise toimingute suhtes, mis toimusid enne kuupäeva, mil direktiiv peab olema liikmesriikide poolt üle võetud (vt selle kohta 27. juuni 2013. aasta kohtuotsus VG Wort jt, C-457/11–C-460/11, EU:C:2013:426, punkt 28). Sellest järeldub, et direktiiv 2019/790 ei ole kohaldatav enne 7. juunit 2021 aset leidnud kasutamistoimingutele, mille õigused on enne seda kuupäeva õiguspäraselt omandatud.

71 Neid sätteid arvestades tuleb kindlaks teha, kas kuninga 1. juuni 2021. aasta dekreet on – nagu väidab Belgia valitsus – enne 7. juunit 2021 „sooritatud toiming“ direktiivi 2019/790 artikli 26 lõike 2 tähenduses, mis tekitas enne seda kuupäeva ONB-le tema orkestrimuusikute autoriõigusega kaasnevate õiguste suhtes „omandatud õigused“, olenemata sellest, kas need õigused puudutavad enne või pärast selle direktiivi jõustumist tehtud esitusi.

72 Sellega seoses tuleneb väljakujunenud kohtupraktikast, et põhimõtteliselt on uus õigusnorm kohaldatav alates selle õigusakti jõustumisest, milles norm sisaldub. Kuigi õigusnormi ei kohaldata õiguslike olukordade suhtes, mis tekkisid ja kujunesid lõplikult välja varasema seaduse kehtivusajal, kohaldatakse seda siiski varasema õigusnormi tulevikus tekkivate tagajärgede suhtes, samuti uute õiguslike olukordade suhtes. Teisiti on üksnes siis, kui uue õigusnormiga kaasnevad erisätted, mis määravad konkreetselt kindlaks selle ajalise kohaldamise tingimused, kui õigusaktide tagasiulatuva jõu puudumise põhimõttest ei tulene teisiti (21. detsembri 2021. aasta kohtuotsus Skarb Państwa (liikluskindlustuskaitse), C-428/20, EU:C:2021:1043, punkt 31 ja seal viidatud kohtupraktika).

73 Seega peavad direktiivi ülevõtmiseks vastu võetud aktid olema kohaldatavad varasema seaduse kehtivusajal tekkinud olukordade tulevikus tekkivate tagajärgede suhtes alates ülevõtmise tähtaja lõppemise kuupäevast, välja arvatud juhul, kui asjaomases direktiivis on sätestatud teisiti (21. detsembri 2021. aasta kohtuotsus Skarb Państwa (liikluskindlustuskaitse), C-428/20, EU:C:2021:1043, punkt 32 ja seal viidatud kohtupraktika).

74 Selleks et kontrollida, kas uus liidu õigusnorm on ajaliselt kohaldatav olukorras, mis tekkis sellise varasema normi kehtivusajal, mis on asendatud uue liidu õigusnormiga, tuleb kindlaks teha, kas selle olukorra mõju on ammendunud enne uue õigusnormi jõustumist, millisel juhul tuleb see kvalifitseerida olukorraks, mis tekkis enne sellist jõustumist, või avaldab see olukord jätkuvalt mõju pärast seda kuupäeva (21. detsembri 2021. aasta kohtuotsus Skarb Państwa (liikluskindlustuskaitse), C-428/20, EU:C:2021:1043, punkt 34).

75 Käesoleval juhul nähtub eelotsusetaotlusest esiteks, et kuninga 1. juuni 2021. aasta dekreet jõustus 4. juunil 2021, mistõttu tuleb asuda seisukohale, et see „sooritati“ enne selle direktiivi ülevõtmise tähtaja möödumist 7. juunil 2021.

76 Sellest järeldub, et kui see dekreet võeti vastu nõuetekohaselt, võis see tekitada ONB-le 4. juunist kuni 7. juunini 2021 õigusi, mis ei kuulu direktiivi 2019/790 ajalisse kohaldamisalasse.

77 Teiseks, see ei muuda siiski tõsiasja, et nagu nähtub ka eelotsusetaotlusest, ei ammendunud kuninga 1. juuni 2021. aasta dekreedi õiguslikud tagajärjed selle jõustumise kuupäeval 4. juunil 2021 ja seega ei saa seda pidada ainult enne jõustumist tekkinud olukordi puudutavaks käesoleva kohtuotsuse punktis 74 viidatud kohtupraktika tähenduses, vaid selle eesmärk on avaldada regulaarselt mõju asjaomaste esitajate esitustele kogu selle kohaldamisaja jooksul, sealhulgas pärast mainitud direktiivi ülevõtmise tähtaja möödumist 7. juunil 2021.

78 Ent nagu kohtujurist oma ettepaneku punktis 57 sisuliselt märkis, saab ONB poolt oma orkestrimuusikute esituste suhtes õiguste õiguspärane omandamine direktiivi 2019/790 artikli 26 lõike 2 kohaldamise seisukohalt puudutada üksnes neid esitusi, mis toimusid ja mis võisid sellised õigused tekitada enne selle direktiivi ülevõtmise tähtaja möödumist.

79 Peale selle võiks tõlgendus, mille kohaselt jäävad kõik kuninga 1. juuni 2021. aasta dekreedis silmas peetud esitajate esitused, mis on direktiivi 2019/790 ülevõtmise tähtaja möödumisest hilisemad, selle direktiivi artikli 26 lõike 2 alusel selle direktiivi kohaldamisalast välja, kahjustada direktiivi nende sätete soovitavat toimet, mille eesmärk on – nagu nähtub eelkõige selle direktiivi põhjendusest 72 – kaitsta esitajaid nende õiguste üleandmise korral.

80 Eeltoodud kaalutlustest nähtub, et direktiiv 2019/790 on ajaliselt kohaldatav ONB muusikute autoriõigusega kaasnevate õiguste üleandmisele kuninga 1. juuni 2021. aasta dekreediga osas, mis puudutab 7. juunist 2021 hilisemaid esitusi.

– *Direktiivide 2001/29, 2006/115 ja 2019/790 isikuline kohaldatavus*

81 Eelotsusetaotluse esitanud kohtu esimese küsimuse sõnastusest nähtub, et eelotsusetaotluse esitanud kohtul on tekkinud küsimus, kas direktiivi 2019/790 artiklid 18–23 on kohaldatavad olukorrale, kus halduse üldaktiga on ette nähtud, et haldusõigusliku teenistuseeskirja alusel orkestri teenistusse võetud muusikutele kuuluvad autoriõigusega kaasnevad õigused esitustele, mida nad teevad selle teenistusandja teenistuses olles täidetavate ülesannete raames, lähevad kasutamiseks üle sellele teenistusandjale.

82 Siiski, nagu on märgitud käesoleva kohtuotsuse punktis 64, on ka direktiivi 2001/29 artikli 2 punkt b ja artikli 3 lõike 2 punkt a ning direktiivi 2006/115 artikli 3 lõike 1 punkt b, artikli 7 lõige 1, artikli 8 lõige 1 ja artikli 9 lõike 1 punkt a samuti asjakohased selleks, et vastata eelotsusetaotluse esitanud kohtu sellekohastele küsimustele, mistõttu tuleb esmalt kindlaks teha, kas nendes sätetes ja direktiivi 2019/790 artiklites 18–23 kasutatud mõiste „esitaja“ hõlmab haldusõigusliku teenistuseeskirja alusel orkestri teenistusse võetud muusikuid.

83 Kõigepealt tuleb märkida, et nagu tuleneb väljakujunenud kohtupraktikast, peab liidu õiguskorra ühtsuse ja järjepidevuse nõudeid arvestades olema intellektuaalomandi valdkonnas kehtivates direktiivides kasutatud mõistetel sama tähendus, välja arvatud juhul, kui liidu seadusandja on konkreetses seadusandlikus kontekstis väljendanud teistsugust tahet (vt analoogia alusel 4. oktoobri 2011. aasta kohtuotsus Football Association Premier League jt, C-403/08 ja C-429/08, EU:C:2011:631, punkt 188, ning 20. aprilli 2023. aasta kohtuotsus Blue Air Aviation, C-775/21 ja C-826/21, EU:C:2023:307, punkt 65 ja seal viidatud kohtupraktika).

84 Käesoleval juhul ei võimalda aga miski järeldada, et liidu seadusandja soovis anda mõistele „esitaja“ direktiivide 2001/29, 2006/115 ja 2019/790 vastavates kontekstides erineva tähenduse (vt analoogia alusel 31. mai 2016. aasta kohtuotsus Reha Training, C-117/15, EU:C:2016:379, punkt 31).

85 Mis täpsemalt puudutab direktiivis 2019/790 sisalduvaid mõisteid, siis tuleb rõhutada, et selle direktiivi artikli 1 lõike 1 kohaselt sätestatakse direktiivis õigusnormid, mille eesmärk on „veelgi ühtlustada“ liidu õigust, mida kohaldatakse siseturu raames autoriõiguse ja autoriõigusega kaasnevate õiguste suhtes. Lisaks, nagu on meenutatud käesoleva kohtuotsuse punktis 61, nähtub konkreetselt selle direktiivi artikli 1 lõikest 2 ja põhjendusest 4, et direktiiv toetub muu hulgas direktiivides 2001/29 ja 2006/115 sätestatud õigusnormidele ning täiendab neid.

86 Sellest järeldub, et mõistele „esitaja“ tuleb direktiivide 2001/29, 2006/115 ja 2019/790 kontekstis omistada sama tähendus.

87 Väljakujunenud kohtupraktika kohaselt tuleb sellise liidu õigusnormi sõnastust, mis oma sisu ja ulatuse täpsustamiseks ei viita sõnaselgelt liikmesriikide õigusele, üldjuhul kogu liidus tõlgendada autonoomselt ja ühetaoliselt ning sellise tõlgenduse andmisel tuleb lisaks õigusnormi sõnastusele arvesse võtta selle konteksti, eelkõige selle kujunemislugu ja rahvusvahelist õigust, ning selle õigusaktiga taotletavaid eesmärke, mille osa see õigusnorm on (18. novembri 2020. aasta kohtuotsus Atresmedia Corporación de Medios de Comunicación, C-147/19, EU:C:2020:935, punkt 33 ja seal viidatud kohtupraktika).

88 Mis esimesena puudutab käesoleva kohtuotsuse punktis 82 viidatud direktiivide 2001/29, 2006/115 ja 2019/790 sätete sõnastust, siis tuleb märkida, et ükski neist ei välista formaalselt oma kohaldamisalast esitajaid, kes on teenistusse võetud haldusõigusliku teenistuseeskirja alusel.

89 On tõsi, et direktiivi 2019/790 artiklid 18–23, mis asuvad selle direktiivi IV jaotise 3. peatükis „Õiglane tasu autorite ja esitajate kasutamislepingutes“, viitavad mitmes aspektis õiguste üleandmisele lepingu alusel. Nii kasutab liidu seadusandja nendes artiklites selliseid väljendeid nagu „lepinguvabaduse põhimõte“, „lepingupartner“, „lepingu kohandamine“, „lepinguga antud õiguse kasutamine ainuõigusena“ või ka „lepingutingimused“.

90 Nende väljendite kasutamisest ei saa siiski järeldada, et nimetatud artiklid jätavad oma kohaldamisalast välja esitajad, kes on teenistusse võetud haldusõigusliku teenistuseeskirja alusel.

91 Nimelt, nagu märkis kohtujurist oma ettepaneku punktis 62, tuleb nendes artiklites kasutatud mõistet „leping“ mõista laias tähenduses nii, et see hõlmab mis tahes litsentsi andmist või ainuõiguste üleandmist ning et direktiivi 2019/790 artiklites 18, 19 ja 22 on ühtlasi sõnaselgelt viidatud litsentsi andmisele või ainuõiguste üleandmisele.

92 Samuti ei oma selles osas tähtsust ONB ja Belgia valitsuse rõhutatud asjaolu, et haldusõigusliku teenistuseeskirja alusel teenistusse võetud esitajate puhul tuleneb ELL artiklites 4 ja 5 sätestatud pädevuse andmise ja subsidiaarsuse põhimõtetest, et liidul ei ole mingit pädevust määrata kindlaks liikmesriikide avaliku teenistuse teenistujate töötasu. Samas on liikmesriigid oma pädevuse teostamisel valdkondades, mis ei kuulu liidu pädevusse, nagu teenistuja töötasu erinevate komponentide suuruse kindlaksmääramine, kohustatud järgima liidu õigust (vt selle kohta 10. juuni 2010. aasta kohtuotsus Bruno jt, C-395/08 ja C-396/08, EU:C:2010:329, punkt 39, ning 5. juuni 2023. aasta kohtuotsus komisjon *vs.* Poola (kohtunike sõltumatus ja eraelu), C-204/21, EU:C:2023:442, punkt 125 ja seal viidatud kohtupraktika).

93 Mis teisena puudutab käesoleva kohtuotsuse punktis 82 viidatud direktiivide 2001/29, 2006/115 ja 2019/790 sätete konteksti, siis tuleneb Euroopa Kohtu väljakujunenud praktikast, et intellektuaalomandi valdkonnas kehtivate direktiivide sätteid tuleb tõlgendada kooskõlas rahvusvahelise õigusega ning eelkõige nendest konventsioonidest tuleneva õigusega, mida nende instrumentidega justnimelt rakendatakse, nagu on sõnaselgelt märgitud direktiivi 2001/29 põhjenduses 15 ja direktiivi 2006/115 põhjenduses 7 (vt selle kohta 19. detsembri 2019. aasta kohtuotsus Nederlands Uitgeversverbond ja Groep Algemene Uitgevers, C-263/18, EU:C:2019:1111, punktid 38 ja 39, ning 18. novembri 2020. aasta kohtuotsus Atresmedia Corporación de Medios de Comunicación, C-147/19, EU:C:2020:935, punkt 34 ja seal viidatud kohtupraktika).

94 Eelkõige on Euroopa Kohtul juba olnud võimalus tõdeda, et direktiivides 2001/29 ja 2006/115 kasutatud mõisteid tuleb tõlgendada kooskõlas esituste ja fonogrammide lepingus sisalduvate samaväärsete mõistetega, kuna selle lepingu sätted moodustavad liidu õiguskorra lahutamatu osa ja on seega liidus kohaldatavad (vt selle kohta 19. detsembri 2019. aasta kohtuotsus Nederlands Uitgeversverbond ja Groep Algemene Uitgevers, C-263/18, EU:C:2019:1111, punkt 39, ning 18. novembri 2020. aasta kohtuotsus Atresmedia Corporación de Medios de Comunicación, C-147/19, EU:C:2020:935, punkt 38 ja seal viidatud kohtupraktika).

95 Sellega seoses tuleb märkida, et esituste ja fonogrammide lepingu artikli 2 punkti a kohaselt viitab mõiste „teose esitajad“ kõigile isikutele, „kes esitavad, laulavad, retsiteerivad, mängivad, tõlgendavad või esitavad muul viisil kirjandus- või kunsti- või rahvakunstiteoseid“.

96 Seega ei ole selles sättes, milles on ilma muude täpsustusteta viidatud „esitajatele“, kehtestatud ühtegi tingimust, mis jätaks selle kohaldamisalast välja esitajad, kes on teenistusse võetud haldusõigusliku teenistuseeskirja alusel (vt analoogia alusel 8. septembri 2020. aasta kohtuotsus Recorded Artists Actors Performers, C-265/19, EU:C:2020:677, punkt 61).

97 Kolmandana kinnitavad sellist tõlgendust direktiividega 2001/29, 2006/115 ja 2019/790 taotletavad eesmärgid, nagu need on esitatud nende õigusaktide preambulites.

98 Esiteks, nagu on sisuliselt märgitud direktiivi 2001/29 põhjendustes 9 ja 10, peab autoriõigusega kaasnevate õiguste ühtlustamise aluseks olema kõrgetasemeline kaitse, sest nimetatud õigused on olulised intellektuaalse loomingu seisukohalt, ning jätkamaks oma loome- ja kunstilist tegevust, peavad esitajad saama oma töö kasutamise eest nõuetekohast tasu.

99 Teiseks tuletatakse direktiivi 2006/115 põhjendustes 4 ja 5 meelde mitte ainult vajadust kohandada autoriõigusega kaasnevate õiguste kaitset majanduse arenguga, näiteks uute kasutamisviisidega, vaid ka vajadust tagada esitajatele piisav sissetulek, et kindlustada nende loome- ja kunstilise tegevuse järjepidevus.

100 Kolmandaks nähtub direktiivi 2019/790 põhjendusest 72 sõnaselgelt, et esitajad on tasu eest kasutamiseks litsentsi või õigusi üle andes tavaliselt nõrgem lepingupool ja need füüsilised isikud vajavad nimetatud direktiiviga sätestatud kaitset, et saada täiel määral kasu liidu õigusega ühtlustatud õigustest. Selles osas ei saa mainitud põhjenduses sisalduvat viidet mõistele „lepingupool“ tõlgendada nii, et see välistab seisundi, mis tuleneb haldusõigusliku teenistuseeskirja alusel sõlmitud teenistuslepingust.

101 Nimetatud põhjenduses on küll lisatud, et kaitsmise vajadust ei teki, kui lepingupartner tegutseb lõppkasutajana ega kasuta esitust ise. Käesoleval juhul ei ole see siiski nii, nagu on märgitud käesoleva kohtuotsuse punktis 65.

102 Eeltoodud kaalutlustest nähtub, et direktiivi 2001/29 artikli 2 punktis b ja artikli 3 lõike 2 punktis a, direktiivi 2006/115 artikli 3 lõike 1 punktis b, artikli 7 lõikes 1, artikli 8 lõikes 1 ja artikli 9 lõike 1 punktis a ning direktiivi 2019/790 artiklites 18–23 kasutatud mõiste „esitaja“ alla kuuluvad esitajad, kes on teenistusse võetud haldusõigusliku teenistuseeskirja alusel.

Esitajate autoriõigusega kaasnevate õiguste üleandmine halduse üldaktiga ilma nende esitajate eelneva nõusolekuta

103 Nagu on märgitud käesoleva kohtuotsuse punktides 60–64, reguleerivad esitajate autoriõigusega kaasnevate õiguste üleandmist konkreetselt direktiivide 2001/29 ja 2006/115 sätted, mida tuleb seega analüüsida esmajärjekorras.

104 Mis esimesena puudutab nende sätete sõnastust, siis ühest küljest näevad direktiivi 2001/29 artikli 2 punkt b ja artikli 3 lõike 2 punkt a ette, et esitajatel on ainuõigus lubada või keelata oma esituste salvestiste reprodutseerimist ja üldsusele kättesaadavaks tegemist. Teisest küljest annavad direktiivi 2006/115 artikli 3 lõike 1 punkt b, artikli 7 lõige 1, artikli 8 lõige 1 ja artikli 9 lõike 1 punkt a esitajatele ainuõiguse lubada või keelata oma esituste salvestiste rentimist ja laenutamist, ainuõiguse lubada või keelata oma esituste salvestamist, ainuõiguse lubada või keelata oma esituste ringhäälingus ülekandmist ja üldsusele edastamist ning ainuõiguse levitada oma esituste salvestisi.

105 Nende sätetega esitajatele antud kaitset tuleb tõlgendada laialt. Järelikult tuleb seda kaitset mõista nii, et see ei piirdu nimetatud sätetega tagatud õiguste omamisega, vaid laieneb ka nende õiguste kasutamisele (vt direktiivi 2001/29 artikli 2 punkti b ja artikli 3 lõike 2 punkti a kohta 14. novembri 2019. aasta kohtuotsus Spedidam, C-484/18, EU:C:2019:970, punktid 36 ja 37 ning seal viidatud kohtupraktika).

106 Lisaks on esitajatele tagatud õigused ennetavad selles mõttes, et nende esituste kasutamiseks on vaja esitajate eelnevat nõusolekut. Sellest tuleneb, et kui direktiivi 2001/29 artiklis 5 ja eelkõige direktiivi 2006/115 artiklis 10 ette nähtud eranditest ja piirangutest ei tulene teisiti, tuleb selliste kaitstud objektide mis tahes kasutamist kolmanda isiku poolt ilma sellise eelneva nõusolekuta pidada õiguste omaja õigusi rikkuvaks (vt direktiivi 2001/29 artikli 2 punkti b ja artikli 3 lõike 2 punkti a kohta 14. novembri 2019. aasta kohtuotsus Spedidam, C-484/18, EU:C:2019:970, punktid 38 ja seal viidatud kohtupraktika).

107 Seega tuleb direktiivide 2001/29 ja 2006/115 nende sätete sõnastust arvestades, millele on viidatud käesoleva kohtuotsuse punktis 104, asuda seisukohale, et nimetatud sätetega on vastuolus neis ette nähtud ainuõiguste üleandmine halduse üldaktiga ilma õiguste omajate eelneva nõusolekuta, välja arvatud juhul, kui selline üleandmine kuulub mõne nendes direktiivides ammendavalt sätestatud erandi või piirangu alla (vt direktiivi 2001/29 artikli 5 kohta 24. oktoobri 2024. aasta kohtuotsus Kwantum Nederland ja Kwantum België, C-227/23, EU:C:2024:914, punkt 76 ja seal viidatud kohtupraktika).

108 Ei direktiiv 2001/29 ega direktiiv 2006/115 ei sisalda aga erandit, mis võimaldaks ilma õiguste omajate eelneva nõusolekuta anda üle kõik orkestri esitajate esituste teostamise ja kasutamisega seotud õigused, nagu on ette nähtud kuninga 1. juuni 2021. aasta dekreedis ja mis on loetletud käesoleva kohtuotsuse punktides 44 ja 45.

109 On tõsi, et direktiivi 2006/115 artikli 8 lõikes 1 on ette nähtud erand esitajate ainuõigusest lubada või keelata oma esituste ülekandmist ringhäälingus kaablita vahendite abil ja nende edastamist üldsusele, kui esitus on juba ringhäälingus üle kantud või tehtud salvestisest. Lisaks kehtestab artikli 8 lõige 2 esitajatele õiguse saada kasutajalt ühekordset õiglast tasu, kui kommertseesmärkidel avaldatud fonogrammi või sellise fonogrammi reproduktsiooni kasutatakse ülekandmiseks kaablita vahendite abil või muul moel üldsusele edastamiseks.

110 Siiski, nagu märkis kohtujurist oma ettepaneku punktis 37, ei võimalda direktiivides 2001/29 ja 2006/115 esitajate õiguste suhtes ette nähtud ranged erandid ja piirangud näha ette ühe esitajate kategooria kõigi autoriõigusega kaasnevate õiguste üldist kohustuslikku üleandmist.

111 Teisena kinnitab seda tõlgendust eelkõige rahvusvaheline kontekst, millesse kuulub esitajate autoriõigusega kaasnevate õiguste kaitse ja mida tuleb vastavalt käesoleva kohtuotsuse punktis 93 viidatud kohtupraktikale arvesse võtta.

112 Esiteks, nagu tuleneb esitajate kaitse kohta ka direktiivi 2006/115 artikli 10 lõikest 2, võib sundlitsentse ette näha üksnes siis, kui need on kooskõlas Rooma konventsiooniga.

113 Olgugi et selle konventsiooni sätted ei ole osa liidu õiguskorrast, kuna liit ei ole selle konventsiooni osaline, on Euroopa Kohtul juba olnud võimalus märkida, et nimetatud konventsioonil on liidus kaudne mõju. Täpsemalt nähtub nõukogu 19. novembri 1992. aasta direktiivi 92/100/EMÜ rentimis- ja laenutamisõiguse ja teatavate autoriõigusega kaasnevate õiguste kohta intellektuaalomandi vallas (EÜT 1992, L 346, lk 61; ELT eriväljaanne 17/01, lk 120) tekkeloost, et selle direktiivi ja seega selle vahepeal asendanud direktiivi 2006/115 kohaldamisel tuleb lähtuda eelkõige Rooma konventsioonis sisalduvatest mõistetest (vt selle kohta 18. novembri 2020. aasta kohtuotsus Atresmedia Corporación de Medios de Comunicación, C-147/19, EU:C:2020:935, punktid 35 ja 36 ning seal viidatud kohtupraktika).

114 Rooma konventsiooni artikli 7 lõikes 1 on aga sätestatud, et sellega esitajatele ette nähtud kaitse peab üldjuhul võimaldama eelkõige vältida nende esituse ülekandmist ja avalikkusele kättesaadavaks tegemist ilma esitajate nõusolekuta, salvestamata esituse salvestamist ilma esitajate nõusolekuta ja esituse salvestise reprodutseerimist ilma esitajate nõusolekuta.

115 On tõsi, et selle konventsiooni artiklites 12, 15 ja 19 on ette nähtud autoriõigusega kaasnevate õiguste omajate ainuõiguste piirangud, eelkõige seoses fonogrammide teisese kasutamisega, isiklikul eesmärgil kasutamisega, kasutamisega päevakajalise sündmuse kajastamiseks või eranditult õppe- või teaduslikul eesmärgil kasutamisega või juhul, kui esitaja on andnud nõusoleku, et tema esitus jäädvustatakse visuaalses või audiovisuaalses salvestises.

116 Nagu kohtujurist oma ettepaneku punktis 40 märkis, ei võimalda ükski neist sätetest siiski kehtestada teatud kategooria esitajate autoriõigusega kaasnevate õiguste üldist kohustuslikku üleandmist.

117 Teiseks, nagu on meenutatud käesoleva kohtuotsuse punktis 94, tuleb ka direktiivi 2001/29 tõlgendada esituste ja fonogrammide lepingu sätteid järgides.

118 Sellega seoses tuleb märkida, et on tõsi, et selle lepingu artiklid 6–10 annavad esitajatele ainuõiguse lubada oma salvestamata esituste ülekandmist ringhäälingus ja üldsusele edastamist, välja arvatud juhul, kui esitus ise on juba ringhäälingus üle kantud, ning salvestamata esituste salvestamist (artikkel 6), esitajate fonogrammidele salvestatud esituse otsene või kaudne taasesitamine (artikkel 7), esitajate fonogrammidele salvestatud esituste originaalide ja koopiate üldsusele kättesaadavaks tegemine müügi või muu omandiõiguse ülemineku kaudu (artikkel 8), esitajate fonogrammidele salvestatud esituste originaalide ja koopiate üldsusele rentimine (artikkel 9) ning esitajate fonogrammidele salvestatud esituste üldsusele kättesaadavaks tegemine (artikkel 10). Samas ei luba ei need sätted ega ükski muu nimetatud lepingu säte teatud kategooria esitajatele kuuluvate autoriõigusega kaasnevate õiguste üldist kohustuslikku üleandmist.

119 Kolmandaks võtavad liikmesriigid direktiivi 2019/790 artikli 18 lõike 2 kohaselt selle artikli 18 lõikes 1 nimetatud õiglase ja proportsionaalse tasu põhimõtte rakendamisel arvesse lepinguvabaduse põhimõtet ning õiguste ja huvide õiglast tasakaalu. See nõue ei ole aga täidetud juhul, kui teatava kategooria esitajate autoriõigusega kaasnevad õigused antakse üle ilma nende õiguste omajate eelneva nõusolekuta.

120 Kolmandana kinnitavad sellist tõlgendust direktiiviga 2001/29 ja direktiiviga 2006/115 taotletavad eesmärgid, millega – nagu on meenutatud käesoleva kohtuotsuse punktides 98 ja 99 – soovitakse tagada esitajate õiguste kõrgetasemeline kaitse ja piisav sissetulek.

121 Sellest järeldub, et käesoleva kohtuotsuse punktis 104 viidatud sätteid tuleb tõlgendada nii, et nendega on vastuolus nendes sätestatud ainuõiguste üleandmine halduse üldaktiga ilma õiguste omajate eelneva nõusolekuta.

122 Teose esitaja eelneva nõusoleku vormi kohta on Euroopa Kohus juba märkinud, et direktiivides 2001/29 ja 2006/115 ei ole täpsustatud, kuidas nõusolekut peab väljendama (vt selle kohta 14. novembri 2019. aasta kohtuotsus Spedidam, C-484/18, EU:C:2019:970, punkt 40).

123 Sellest järeldub, et nagu nähtub ka direktiivi 2001/29 põhjendusest 30, on liikmesriigid ühest küljest pädevad määrama kindlaks korra, mille kohaselt tuleb anda nõusolek, mis – nagu sisuliselt märkis kohtujurist oma ettepaneku punktis 48 – tuleb saada individuaalsete või

kollektiivläbirääkimiste käigus või vormistada haldusõigusliku teenistuseeskirja alusel teenistuses olevate esitajate puhul halduse üldaktis. Teisest küljest on neil riikidel samuti vabadus määrata kindlaks kord, mille kohaselt samas esituses osalevad esitajad on Rooma konventsiooni artikli 8 kohaselt esindatud oma õiguste teostamisel.

124 Sellegipoolest tuleb selline kord määratleda kitsalt, et eelneva nõusoleku põhimõte ei muutuks sisutühjaks (vt selle kohta 14. novembri 2019. aasta kohtuotsus Spedidam, C-484/18, EU:C:2019:970, punkt 40 ja seal viidatud kohtupraktika).

125 Käesoleval juhul on selge, et põhikohtuasja kaebajad ei andnud eelnevat nõusolekut kasutada neile kuuluvaid ainuõigusi, mis anti ONB-le üle kuninga 1. juuni 2021. aasta dekreediga pärast kaebajate võtmist orkestri teenistusse käesoleva kohtuotsuse punktis 104 viidatud sätteid eirates. Täpsemalt, nagu on märgitud käesoleva kohtuotsuse punktis 43, käsitleti ONB ja tema muusikute vahelise kokkuleppe puudumist konkreetselt enne selle kuningliku dekreedi vastuvõtmist koostatud ja allkirjastatud „lahkarvamuste protokollis“.

126 Sellest järeldub, et esitajate nõusoleku puudumisel on direktiividega 2001/29 ja 2006/115 vastuolus selline esitajate autoriõigusega kaasnevate õiguste üleandmine, nagu on ette nähtud kuninga 1. juuni 2021. aasta dekreedis.

127 Neil asjaoludel ei ole enam vaja analüüsida, kas direktiivi 2019/790 artikleid 18–23, mis käsitlevad õiglast tasu, mida tuleb esitajatele maksta neile kuuluvate autoriõigusega kaasnevate õigustega kaitstud esituste kasutamise eest, tuleb tõlgendada nii, et nende artiklitega on vastuolus ka selline üleandmine.

128 Kõiki eeltoodud kaalutlusi arvestades tuleb esitatud küsimustele vastata, et direktiivi 2001/29 artikli 2 punkti b ja artikli 3 lõike 2 punkti a ning direktiivi 2006/115 artikli 3 lõike 1 punkti b, artikli 7 lõiget 1, artikli 8 lõiget 1 ja artikli 9 lõike 1 punkti a tuleb tõlgendada nii, et nendega on vastuolus riigisisesed õigusnormid, milles on ette nähtud, et haldusõigusliku teenistuseeskirja alusel teenistusse võetud esitajate autoriõigusega kaasnevad õigused esitustele, mida nad teevad selle teenistusandja teenistuses olles täidetavate ülesannete raames, antakse halduse üldaktiga sellele teenistusandjale üle ilma nende esitajate eelneva nõusolekuta.

Kohtukulud

129 Kuna põhikohtuasja poolte jaoks on käesolev menetlus eelotsusetaotluse esitanud kohtus pooleli oleva asja üks staadium, otsustab kohtukulude jaotuse liikmesriigi kohus. Euroopa Kohtule seisukohtade esitamisega seotud kulusid, välja arvatud poolte kohtukulud, ei hüvitata.

Esitatud põhjendustest lähtudes Euroopa Kohus (esimene koda) otsustab:

Euroopa Parlamendi ja nõukogu 22. mai 2001. aasta direktiivi 2001/29/EÜ autoriõiguse ja sellega kaasnevate õiguste teatavate aspektide ühtlustamise kohta infoühiskonnas artikli 2 punkti b ja artikli 3 lõike 2 punkti a ning Euroopa Parlamendi ja nõukogu 12. detsembri 2006. aasta direktiivi 2006/115/EÜ rentimis- ja laenutamisõiguse ja teatavate autoriõigusega kaasnevate õiguste kohta intellektuaalomandi vallas artikli 3 lõike 1 punkti b, artikli 7 lõiget 1, artikli 8 lõiget 1 ja artikli 9 lõike 1 punkti a

tuleb tõlgendada nii, et

nendega on vastuolus riigisisesed õigusnormid, milles on ette nähtud, et haldusõigusliku teenistuseeskirja alusel teenistusse võetud esitajate autoriõigusega kaasnevad õigused esitustele, mida nad teevad selle teenistusandja teenistuses olles täidetavate ülesannete raames, antakse halduse üldaktiga sellele teenistusandjale üle ilma nende esitajate eelneva nõusolekuta.

Allkirjad